

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: G. A. Abendanon, F. A. Bodenheimer, D. de Jongh Wz., A. C. A. Plasschaert,
C. E. van der Stok, R. A. Verwey, J. F. C. Wrede.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Cursus-Ferri.

BESTRIJDING.

Gaarne maak ik gebruik van de gelegenheid om nog eens terug te komen op mijn poging tot wederleggen van Prof. Ferri's stellingen. In de eerste plaats om hier het bezwaar te ontwikkelen dat ik mondeling slecht schijn te hebben weergegeven en dat betrekking had op de verdediging van den gemeenschappelijke eigendom uit zuiver geschiedkundig oogpunt.

Met instemming vernam ik van Prof. Ferri dat de eigendom in het algemeen niet was ontstaan door list of geweld, maar door de overtuiging dat door haar de voortbrenging het meest bevorderd werd. „La nécessité économique de la production a déterminé l'individualisation de la propriété”.

Alhoewel dit niet voldoende is om het ontstaan van den eigendom te verklaren is het een volmaakt vertrouwbaar stelregel, om ons aan te toonen waarom in den loop der geschiedenis de eigendom hoe lang zoo meer op den enkeling is overgegaan, zooals door den spreker op uitnemende wijze is aangetoond.

Als dus de beweegreden van de verbijzondering van den eigendom (te weten het belang van de stoffelijke welvaart) geheel in overeenstemming is met het geschiedkundig verloop dan zou men verwachten dat uit deze logische en historische praemisse zou moeten volgen dat in de toekomst, die verbijzondering van den eigendom in rechte rede zou toenemen met de ontwikkeling der maatschappij. En waar Prof. Ferri zelf heeft gezegd dat er geen stelsel kon bedacht worden dat beter voor de productie was dan het kapitalistische, zou men denken dat dan ook voor allen die het geluk van de menschheid van de produktie alleen afhankelijk maken, het kapitalisme het laatste woord der geschiedenis zou moeten zijn.

In stede daarvan verwacht Prof. Ferri, op grond van het transformisme, een volslagen terugkeer op den afgelegden weg en wel naar het punt van uitgang.

Dat is m. i. onjuist. Het transformisme als zoodanig leert alleen verandering, maar geeft geen richting aan. De richting der verandering in de toekomst kan m. i. alleen door de redeering of door de geschiedenis bepaald worden.

Indien nu de rede zoowel als de geschiedenis mij leeren dat de verbrokkeling, de splitsing van dezen eigendom steeds hebben gestrekt tot nut van het algemeen, dan kan ik zelfs op grond van het transformisme niet anders verwachten dan steeds meerdere, steeds dieper gaande en steeds zich meer uitbreidende eigendomstoewijzingen, en erkenningen.

Dit wat het leerstellige betreft.

Wat de werkelijkheid betreft, had ik hierbij nog willen voegen, dat inderdaad bij den landeigendom, zooals mij bij ondervinding bekend is, de opbrengst toeneemt in omgekeerde rede van den omvang van het terrein, dat iemand ter bewerking wordt gegeven. Nu is de landbouw nog altijd de hoofdfactor van de welvaart der volken. In Frankrijk en Duitschland waar alleen statistieken daarvoor bestaan, is gebleken dat de helft der bevolking daarvan leeft. Dus zal men weldoen bij alle regeling der menschelijke verhoudingen, voorloopig althans, hoofdzakelijk op het belang van den landbouw te letten: en deze eischt verbijzondering. De nijverheid heeft ontgezeggenlijk in vele takken een

neiging tot vereeniging van kleine bedrijven. Toch is 't de vraag of de thans mogelijk geworden verdeling van de drijfkracht, in vele bedrijven niet weer de zelfstandige behandeling der voortbrenging zal bevorderen. En dat er van Staatswege meer wordt gedaan en kan worden gedaan voor de gemeenschap dan tot nu toe, zonder tot socialisme te vervallen, bewijzen reeds overoude instellingen. Waterleidingen, wegen, brood en spelen zijn reeds door Rome op grootsche schaal den volke verstrekt, zonder dat Rome daarbij in de verte er aan dacht het eigendomsrecht van den burger in het minste of geringste aan te tasten. Toch was dit recht ook toen niet onbepaald, want het gold slechts voor zoover de wet het duldde.

Ik breng dit in herinnering omdat Prof. Ferri vergeten heeft dit er bij te voegen toen Z.Ed. het Romeinsche rechtsbegrip uiteenzette.

Dit is het voornaamste wat ik in mijne oppositie verzuimd heb duidelijk te maken.

Indien ik nog iets in het midden zou mogen brengen tegen het antwoord door Prof. Ferri op mijn bezwaren gegeven, dan zou dat hoofdzakelijk zijn om allereerst terug te komen op zijn waardeering der beginselen in het algemeen.

Prof. Ferri's lezingen hebben mij, behalve door den meesterlijken vorm, daarom zoo geboeid omdat ik daarin een poging zag om een stelsel van staatsbeleid en staatsregeling, tot nu toe meest alleen door dweepers of onkundigen verdedigd, uit te leggen op grond van deugdelijke wijsgeerige en geschiedkundige beginselen. Dat onder die beginselen o. a. voorkomen de phylogenie en het materialisme bewijst dat we hier het terrein der sciences exactes geheel verlaten hebben. Maar juist daarom moet ik het wraken dat mij het poneeren van de substantie ten kwade werd geduid. Ik zette beginsel tegenover beginsel. Ieder denkend mensch weet dat de materie even weinig zichtbaar, voelbaar of tastbaar is als de substantie.

Formeel was ik dus in mijn recht om waar Prof. Ferri het socialisme uit algemeene beginselen wilde verdedigen, tegenover de door hem vooropgezette de mijne te stellen. Voorts ging het niet aan de substantiën van de Midden-eeuwen in het debat te brengen, tegenover de substantie van Spinoza, die ik bedoelde, en die ten eenenmale van de substantiën verschilt, omdat zij alle eigenschappen heeft, zoodat niets wat werkelijk is, daarvan is uitgesloten.

Maar ook werd ik er door Prof. Ferri op gewezen dat men toch kan zien dat alles verandert en werd daardoor de ervaring als 't ware tegen mij in 't vuur gebracht.

Welnu, dat is juist iets wat ik ten stelligste ontken.

Wat er gebeurd is, om zoo te zeggen avant la naissance du monde, d. w. z. de gehele phylogenie (waarom niet liever eidogenie?) daarvan weet de ervaring niets. De gedocumenteerde geschiedenis en onze eigen ervaring, leeren ons dat alles blijft. Dat is zelfs de vooronderstelling, de onverbiddelijke eisch (postulaat) van alle wetenschap.

De scheikundige gelooft dat overal en altijd de chemische eigenschappen der lichamen zich zullen doen gelden, de natuurkundige, de genesheer, de opvoeder, de landbouwer en de technicus dat metalen, planten en dieren zich ten allen tijde en overal op dezelfde wijze zullen gedragen als tot dusver. Veranderingen zien wij, ervaringsmensen, alleen bij den individu, nooit bij de soort, en bij elk individu nog altijd dezelfde verandering.

Deze ervaring moest den mensch er ten slotte toe brengen, alles uit het oogpunt der eeuwigheid te bezien; al ware hem dit niet reeds door den aard der rede a priori voorgeschreven.

Van de onsterfelijke Goden der Grieken tot de wereld-beschouwing van Spinoza is dit de grond aller wijsbegeerte en tevens de basis aller wetenschap geweest. En nu moge het feit dat de evolutieleer daarmede in lijnrechte tegen-spraak komt wel geen reden zijn tot onmiddellijke veroordeeling van het stelsel, men zal de denkende menigte onder ons niet licht kunnen overtuigen dat we daarin met iets te doen hebben, dat zich beroepen mag op de ervaring. De ervaring van den mensch en van de menschheid leert het tegendeel.

De pessimist moge klagen dat tout lasse tout passe tout casse, dat is omdat hij alleen op het toekomstige, het uiterlijke acht geeft, op den indruk dien de dingen op hem maken; de wetenschappelijke mensch gelooft en moet gelooven op grond van zijn ervaring, aan het blijvende in de dingen, aan het wezen daarvan. Het is daarom dat ik het niet verantwoord acht van een dergelijke, met de ervaring strijdige beschouwing der dingen, uit te gaan, bij de toekomstige regeling onzer maatschappij.

W. MEIJER.

ANTWOORD.

Het komt mij voor dat een antwoord op de tegenwerpingen van den heer Meijer niet tot een praktisch resultaat leiden kan, omdat er door ons twee verschillende verstandstalen worden gesproken; met andere woorden: omdat wij twee tegenover gestelde methoden volgen. Het gaat bij zoo'n discussie als bij eene van een hollander, die zich in zijn eigen taal uitdrukt, met een italiaan die geen andere taal spreekt en verstaat dan de zijne.

De heer Meijer gebruikt de deductieve methode, met aprioristische syllogismen; hij gaat uit van de stelling dat er een eeuwige en onveranderlijke substantie is, die niemand ooit gezien heeft, en waarvan Spinoza het bestaan a priori heeft aangenomen. Als Spinoza niets anders had gedaan dan deze stelling verkondigen, zou hij stellig niet worden gerekend tot de groote intellectuele vaders der hedendaagsche menschheid.

Het positieve in het denkbeeld van Spinoza is langs den experimenteelen weg bewezen door Lavoisier en Von Mayer, nl. met de wetten van de onvernietigbaarheid van kracht en stof. En er is groot verschil tusschen deze wetten en de aprioristische stelling aangaande de onveranderlijke substantie.

Onze proefondervindelijk-bewezen wetenschappelijke overtuiging is dat de totale hoeveelheid kracht-stof in het heelal blijvend-onveranderlijk is, maar dat de vormen (het eenige wat wij vermogen te kennen, zooals Kant aange-toond heeft) altijd en overal veranderen.

Ik spreek dus een andere filosofische taal dan de heer Meijer, want in tegenstelling met hem bedien ik mij van de inductieve methode, voor welke alleen de feiten soevereiniteit bezitten.

Na deze voorafgaande verklaring (waarmee ik zeggen wil dat discussies alleen dan nuttig zijn en tot een uitkomst leiden als men het eens is over de algemeene beginselen en vooral over de methode, en als dan de gedachtewisseling gaat over details, over gevolgtrekkingen etc.) wil ik nu toch een beknopt en vluchtig antwoord geven op de bezwaren van den heer Meijer.

Hij zegt ten eerste dat, waar ik beweerd heb dat de individualisatie van den eigendom zich verwezenlijkt heeft, ook (en niet uitsluitend!) omdat zij nuttig was voor de productie, de logische konsekwentie daarvan is dat men niet zal kunnen terugkeeren tot den gemeenschappelijken eigendom.

Dit is een gevolgtrekking der abstracte logika, en zij raakt het probleem slechts in zoover, dat volgens den heer Meijer het transformisme niet de richting der toekomstveranderingen aanduidt. Zelfs al ware dat juist (maar het is niet juist, want door waarneming van de richt-lijn der veranderingen in het verleden kan men de richting van de toekomstige verwording leeren kennen) dan nog zou de heer Meijer hier de wetten der „toenemende samengesteldheid" en „toenemende solidariteit" hebben verwaarloosd.

Maar, met den eigendom zal het gaan zooals het met de slavernij gegaan is: nuttig in den aanvang, bracht zij door de buitensporigheden die er uit voortkwamen (en die haar

bruikbaarheid als arbeids-instelling verminderden, terwijl zij tevens het verzet opwekten van het zedelijk bewustzijn) de noodzakelijkheid van haar opheffing en van den terugkeer tot de persoonlijke vrijheid voor allen, zooals die bestond in het gemeenschaps-leven der nomaden-volken.

Zoo ook met den eigendom: het kapitalisme is nuttig geweest (en binnen zekere grenzen is het dat nog) voor de voortbrenging in 't algemeen, nuttig vergeleken bij de voorafgaande vormen (van den feudalen eigendom). Maar de buitensporigheden van het kapitalisme (het is de historische bestemming van alle instellingen dat zij altijd tot haar uitersten groeien; zoo de absolute monarchie, zoo ook het huidig parlementarisme, enz.), die uitersten van peillooze armoede aan den eenen, en fabelachtige rijkdom aan den anderen kant, leiden onvermijdelijk tot een vervorming in deze eigendoms-orde.

Maar in welke richting zal die vervorming plaats hebben? In den individualistischen zin? Maar het is menscheijkerwijs onmogelijk een meer individualistische eigendoms-vorm te vinden dan de kapitalistische (waarbij b. v. de grond al gemaakt is tot roerend goed, dat men aan de beurs verspelen kan: door de wet-Torrens in Australië). En zou die vervorming kunnen plaats hebben in achterwaartsche richting, door terugkeer tot het kleinbezit, zou dat zelfs in de landbouw wel mogelijk zijn?

Niettegenstaande de bewering van den heer Meijer (en in bijzondere omstandigheden is het inderdaad waar dat op een klein stukje grond naar evenredigheid meer voortgebracht worden kan, dan op een groote landbouwonderneming) is het een elementaire waarheid, dat in onze cultuur-landen de landbouw zich meer en meer ontwikkelt naar de groot-industrie (kunstmatige bemesting, landbouwmachines, gebruik van de electriciteit als drijfkracht bij 't vervoer, enz.).

Dat wil dus zeggen, dat de trusts in de industriele wereld en het machinale grootbedrijf in de landbouw de voortekenen zijn van een socialisatie van den eigendom, die niet de eenvoudige terugkeer is tot het voorhistorisch communisme, maar integendeel een inrichting brengen zal van meerdere samengesteldheid en meer in overeenstemming met de menscheijke solidariteit dan het kapitalisme zelf, welk kapitalisme tegenwoordig zoo regeloos is ten aanzien van de hoeveelheid zowel als van de hoedanigheid der voortbrenging, dat men de gevolgen ondervindt in periodieke crises, als bij overproductie, de producten worden opgehoopt in de magazijnen, terwijl daarnaast de menschen sterven van den honger!

Ziedaar in hoofdzaak mijn antwoord aangaande den toekomstigen vorm van den eigendom.

Wat de andere, meer ondergeschikte, tegenwerpingen van den heer Meijer betreft, nog een enkel woord.

De waterleidingen, de openbare wegen van het klassieke Rome, die de heer Meijer mij verwijt niet historisch verklaard te hebben, zijn natuurlijk niets dan overblijfselen van den ouden gemeenschappelijken grondeigendom (evenals de ager publicus, waarvan de heer Meijer zwijgt, en die bestond in de Romeinsche republiek). De waterleidingen etc. van het keizerlijk tijdperk daarentegen waren niets dan symptomen van socialisatie, zooals er kunnen waargenomen worden aan het eind van iedere economische phase van een maatschappij. Evenals de economische rol der gemeenten in den tegenwoordigen tijd, hoe weinig zij ook een inbreuk schijnt op den individueelen eigendom, toch een van de kenteekenen is van den ondergang van 't kapitalisme, die de dageraad is van de periode der gemeenschappelijke voortbrenging. En wanneer men uit den Romeinschen keizerstijd niet overgegaan is naar den gemeenschappelijken eigendom, dan is dat omdat de historische kringloop der individualisatie zich nog niet had voltrokken. Dit kunnen we wèl zeggen van het kapitalisme; we zeggen dit dan niet a priori, maar op experimenteelen grondslag; het blijkt uit de onwillekeurige — zij het nog weinig systematische — verrijzing van het socialisme, ook in de jongste landen onzer moderne beschaving; getuige Australië en Nieuw-Zeeland, waarvan Métin in een onlangs verschenen werk zeer belangrijke dingen meedeelt.

Ten slotte zegt de heer Meijer dat ik den basis voor mijne beschouwingen heb in „beginselen" zooals de phylogenie (waaronder hij dan verstaat de wordings- en verwordings-geschiedenis der wereld, terwijl ik er enkel van sprak in den exacten zin, dus als ontwikkelingsgeschiedenis van de soort) of het materialisme (waarvan ik mij nimmer aanhanger heb verklaard, want ik ben positivist, in dezen zin dat ik mij bepaal bij het waarnemen der ver-

schijnselen, terwijl het materialisme in de wetenschap reeds heeft afgedaan omdat het slechts een soort van metaphysika was). Evenwel, zegt de heer Meijer, wij zijn dan even ver, want ook hij steunt zich op een beginsel, de eeuwige substantie van Spinoza. En 't is alsof hij mij zeggen wil: uw ja is dus evenveel waard als mijn neen.

Het is echter duidelijk dat ik niets heb gedaan dan mijn conclusies trekken uit de waarneming der historische feiten: ik heb niets a priori aangenomen, noch de phylogenie, noch het materialisme of wat ook, daar ik immers altijd heb gesproken van de vormen en de vorm-veranderingen der eenheid stof-kracht.

Er is dus tusschen den heer Meijer en mij deze onoverkomelijke kloof dat hij om de feiten te verklaren uitgaat van aprioristische beginselen, terwijl ik van de feiten uitga om er gevolgtrekkingen uit af te leiden en er iets uit te leeren van de toekomst.

Hij beweert: dat men „nog nooit veranderingen in de soort heeft waargenomen, maar alleen in het individu”.

Deze bewering zou een geheele discussie noodig maken over het Darwinisme, dat hiertegenover de verandering der soorten, die de immobilisten van de school van Cuvier ontkennen, heeft aangetoond en gedocumenteerd.

En dan roept de heer Meijer de onsterflijke goden van Griekenland aan, als een voorbeeld van het begrip der onvergankelijke substantie „als basis van alle filosofie”.

Daaruit blijkt nu juist wat ik in 't begin zeide: de heer Meijer spreekt een filosofische taal die hemelsbreed verschilt van de taal der hedendaagsche wetenschap en wetenschappelijke wijsbegeerte. Hij houdt zich bij Spinoza: maar hoewel Spinoza, in zijn tijd, ten opzichte van het geestelijk leven der middeleeuwen, een machtige stap voorwaarts heeft gedaan, als men nu — na de bewonderenswaardige veroveringen der wetenschap in de XIXe eeuw — blijft staan bij de denkbeelden en de methode van Spinoza, is dat alsof men een literair werk publiceert met hiërogllyphen-letterteekens of in een oer-taal, die de menschen van tegenwoordig niet meer kennen en begrijpen, doordat zij over veel-verbeterde hulpmiddelen beschikken; hoezeer het hiërogllyphen-schrift en de oudste talen ook teekenen van vooruitgang waren in hun eigen tijd.

Zoodat ik ten slotte, met alle respect voor de persoon van mijn bestrijder, zeggen wil dat de heer Meijer met zijn „philosophische” bezwaren op mij den indruk heeft gemaakt van iemand die ten strijde trekt tegen een met het meest moderne geweer bewapend soldaat — met niets dan een oude donderbus.....

ENRICO FERRI.

AANTEEKENING.

Het stuk van den heer Meijer corrigeerende, kan ik niet nalaten ernstig te protesteeren tegen deze uitlating van den geachten schrijver, dat de voordrachten van Prof. Ferri hem mede „daarom zoo (hebben) geboeid omdat (hij) daarin een poging zag om een stelsel „van staatsbeleid en staatsregeling, tot nu toe meest alleen „door dweepers en onkundigen verdedigd, uit te leggen op „grond van deugdelijke wijsgeerige en geschiedkundige beginselen.”

Sedert het midden der 19e eeuw bestaat er een socialistische wetenschap, van wier beoefenaars van den beginne af meer hersencapaciteit is gevorderd dan waarover „dweepers en onkundigen” in den regel beschikken. De heer Meijer, die immers zoo veel gewicht hecht aan de ervaring, moest wat voorzichtiger zijn met het neerschrijven van dergelijke vonnissen; hem zij nauwlettende waarneming aanbevelen. De gelegenheid om vertegenwoordigers der socialistische wetenschap op „dweepers en onkunde” kwalitatief en quantitatief te onderzoeken bestaat ook in Nederland. Vóór de experimenten met hunne uitkomsten hem tot een oordeel als 't bovenstaande recht geven, is zoo'n oordeel minstens een onbezonnen lomphheid, die afgekeurd moet worden, ook al is zij onopzettelijk.

J. W. ALBARDA.

P. P. C.

Aan den Heer ADR. BIJL.

Daar mij tot een breedvoerige discussie over de hoofdzaken van uw „Antwoord” de tijd ontbreekt, en ik trouwens weet dat door anderen — wier opvattingen ik voornamelijk deel — over deze kwesties nog wel geschreven worden zal, wil ik mij ter replek op uw schrijven in het vorige nummer van dit weekblad, tot enkele opmerkingen bepalen. Vooraf zij u meegedeeld dat ik de bezwaren van Wrede tegen uw artikel geenszins deel. Acht hij het ver-

keerd dat gij u beroept op de uitspraken van mannen van naam, mij schijnt het steeds geoorloofd het getuigenis van bekende schrijvers aan te halen. Wanneer een gedachte die men meedeelen wil, nauwkeurig en duidelijk door een schrijver in een of ander zijner werken is uitgebeeld, zie ik geen reden waarom het af te keuren is als men dien schrijver citeert. Integendeel: het heeft dikwijls z'n nut door 't aanhalen van gezaghebbende schrijvers te doen uitkomen dat men in zijn opinie niet alleen staat, maar dat deze op menige plaats met grooter talent en meer kennis van zaken is verdedigd, dan waarover men zelf beschikt.

Echter, dit wil ik er dadelijk bijvoegen, het maakt wel verschil wát men citeert. Overtuigende kracht heeft in 't algemeen niet een citaat dat niets is dan een apodictische verklaring. Uw aanhalingen van Dr. Wolff op pag. 22 van dit blad hebben dan ook, naar 't mij voorkomt, even weinig nuttig effect als die van Dr. Windelband in de eerste kolom van uw artikel. Van meer gewicht zijn uw verwijzingen naar de betoogen van Dr. Fleischmann. En wat gij op pag. 21 onderaan van Dr. Wolff citeert is wel op zich zelf van groote beteekenis, maar toch m. i. in het gegeven verband van betrekkelijke onwaarde.

* * *

Discussie nutteloos?

De eerste opmerking, die ik maken ga, gelde wat gij vertelt van Cornelia Huygens, die in een vergadering van de Utrechtsche Debating Club aan de metaphysisch-denken onder haar gehoor den raad had gegeven zich van debat te onthouden, „omdat men 't over de fundamenteele kwesties toch wel niet eens worden zou” zooals gij zegt. Gij voelt iets voor dat argument. Ik weinig. Want het behoort bij een debat tusschen twee die diametraal tegenover elkaar staan niet altijd er om te doen zijn elkaar te overtuigen. De gedachtenwisseling heeft in den regel een heel andere strekking. Het komt er op aan elkaar en anderen eens duidelijk de fundeeringen te laten zien van het standpunt waarop ieder der partijen staat, eens in 't licht te stellen tot welk om-zoo-te-zeggen primair beginselverschil het geheele antagonisme te herleiden is. Het nut daarvan zult gij toch zeker wel met mij erkennen.

Als nu Corn. Huygens in Utrecht de metaphysici stilzwijgen verzocht, dan zal dat geweest zijn, niet omdat zij van een debat met dezen geen enkel heil verwachtte, maar wél omdat haar stellingen, bij die gelegenheid verdedigd, inhielden dat Darwin's en Marx' theorieën met elkaar accoord gaan. Het kwam er op aan dat te betoogen. En 't was speciaal de gelegenheid voor anti-socialistische darwinisten dat te bestrijden. De metaphysische bezwaren waren dus dien avond niet aan de orde.

„Want wie gelooft, dat Christus de zoon van God is, dat God zich zelf in hem geopenbaard heeft aan den mensch, die weet ook dat in de noodzakelijkheid van die openbaring een aanklacht ligt, de erkenning van het feit dat de mensch — oorspronkelijk geschapen naar Gods beeld, als vrije persoon, Hem gelijkvormig, door Hem bestemd om over de natuur te heerschen — Hem ongehoorzaam is geworden en daarom van Hem gescheiden, gekomen is onder de heerschappij der natuur, onder de macht der zinnelijkheid en des doods. Enz.

„Dat is de levens- en wereldbeschouwing van het Christendom, rustende op historischen grondslag, op feiten. Want de zonde is feit, is werkelijkheid, en geen abstractie of theologische uitvinding. De zonde is een positieve macht.”

Blijkbaar had ik u verkeerd begrepen toen ik meende dat ook uw geloof aan de schepping van den mensch „naar Gods beeld enz.” berustte „op historischen grondslag, op feiten”. Op den tusschenzin waarin van die schepping sprake is, zoo verzekert ge in uw stuk van verleden week, was die verklaring aangaande historischen grondslag en feiten niet van toepassing. Ik ben u erkentelijk voor dien uitleg, hoewel hij mij niet geheel bevredigt. Want, vraag ik mij dan ten eerste af, indien het geloof des heeren Bijl aan de schepping van den mensch naar Gods beeld niet berust op historischen grondslag, op feiten — waarop rust het dan wel?

En ten tweede. Slaat de verklaring van den grondslag en de feiten niet op den tusschenzin, zij heeft dan toch stellig wel betrekking op de hoofdzin. Dat wil dus zeggen: gij gelooft aan de zondeval en aan het feit dat Christus de zoon van God was — op historischen grondslag en feiten.

Nu komen we echter in een moeilijk parket. Vergis ik mij niet dan beschouwt gij toch als den zondeval de daad van Adam en Eva waarna zij uit het Paradijs werden gedreven. Als ge mij nu echter zelf verzekert dat het

volgens u „niet wèl gaat te spreken van een historischen grondslag in den gewonen zin, waar het voor-historische feiten geldt”, waarom is dat dan wel bezwaar om het geloof aan de schepping met historischen grondslag te fundeeren, en niet om 't zelfde te doen met het geloof aan den zondeval? Gebeurde ook die niet „in voor-historische tijden”?

De redeneering lijkt me niet zuiver. Inmiddels wil ik dat gaarne voorbijgaan, wanneer gij ons verrast met bekendmaking van historischen grondslag en feiten, die de basis zijn voor alles wat in uw hoofdzin staat.

Natuurwetenschap.

„Zoo kan dus de natuurwetenschap nooit in botsing komen met het scheppingsgeloof.

. Het scheppingsgeloof is voor de natuurwetenschap onaantastbaar.” Er is in deze zinnen een leemte, die ze onduidelijk maakt. Beide keeren dat ge hier van scheppingsgeloof spreekt, is het onzeker wat ge daarmee bedoelt. In mijn vorige stuk gaf ik te verstaan dat ik het in onze gedachtenwisseling wilde opgevat hebben als „geloof aan de schepping van den mensch naar Gods beeld enz.”, dus als 't geloof in de schepping der soorten, dat lijnrecht staat tegenover de afstammings-theorie. 't Komt me voor dat dat scheppingsgeloof en de natuurwetenschap elkaar toch niet zoo heel goed verdragen. Gaat men echter te werk op de wijze die gij noodzakelijk acht n.l.: met „het geloof (als) de onderstelling van de wetenschap”, dan kan men natuurlijk wel tot een theorie komen die harmonieert met het bewuste geloof. Maar dan is die theorie geen natuurwetenschap. De methode der natuurwetenschap is een andere, dat weet ge zoo goed als ik.

Hebt ge dezen keer met „scheppingsgeloof” misschien bedoeld het geloof dat het leven te danken is aan een goddelijke daad, dan wordt de kwestie anders. Ge kunt dat geloof ongerept laten en toch darwinist zijn. Darwinist althans zooals Darwin dat was. Want ge zult u herinneren dat Darwin zelf in zijn werk spreekt van het verheven oogenblik waarop het leven is ingeblazen in de oer-cel. Wat tegenover die opvattingen dan weer allemaal aan te voeren zou zijn, kunnen we hier nu wel buiten bespreking laten.

Anthropo-centrisch en geo-centrisch.

Ik heb uw opvatting anthropo-centrisch en geo-centrisch genoemd. Ge komt op tegen de laatste qualificatie: „Ik weet waarlijk niet wat er tegen zou zijn aan te nemen dat niet de aarde maar de zon het middelpunt van beweging is.”

Wil dan even luisteren.

Anthropo-centrisch is uw wereldbeschouwing, dat zult ge erkennen. De mensch geschapen naar Gods beeld, en als heerscher gesteld over de natuur, nietwaar? Welnu, pas voor een oogenblik uw methode nu toe. Ga van dit geloof uit en redeneer.

Neemt ge aan dat de zon het centrum is van ons planetensysteem, dat die zon in 't heelal een vaste ster is, en dat andere vaste sterren waarschijnlijk eveneens centra zijn van planetensystemen, dan zijt ge in vrede met de kosmographie. Maar dan moet ge ook onze aarde beschouwen als een heel bescheiden planeetje, dat op geen enkelen grond van hogere orde mag genoemd worden dan de andere bekende en onbekende planeten. Op dat eene planeetje heeft God nu den mensch geschapen naar Zijn beeld. Waarom ook niet op de anderen! Wel, zegt misschien een uwer geloofsgenoeten die de moeilijkheid gewaar wordt maar niet zoo goed op de hoogte is der kosmographie als gij, dan zullen er op de andere planeten ook menschen zijn, eveneens door God geschapen naar Zijn beeld. Gij zult hem opmerken dat het wetenschappelijk vast staat dat levende wezens die op andere planeten wonen, geheel verschillend moeten zijn van de aarde-menschen. En indien nu de mensch geschapen is naar Gods beeld, hoe zou dan de mensch van Saturnus of Neptunus anders kunnen zijn dan de mensch van Aarde? God blijft toch Zich zelf gelijk! Als $a = b$ en $a = c$, is toch $b = c$?

Op grond van deze beschouwing komt het mij voor dat er voor u, die gelooft in de schepping van den mensch naar Gods beeld, maar één uitweg is: n.l. aan de anthropo-centrische wereldbeschouwing, de geo-centrische te verbinden. Alleen wanneer men vertrouwt dat de aarde die wij bewonen het middelpunt is van het heelal, alleen dan is het geloof houdbaar dat de hoogst georganiseerde wezens die op die aarde leven geschapen zijn naar Gods beeld, door Hem zijn gesteld als heerschers over de natuur.

Bedenkingen?

„Dr. Wolff noemt verschijnselen waarvoor het consequente Darwinisme geen verklaring weet.” Het schijnt dat daardoor in uwe oogen aan het darwinisme de genadeslag toegebracht is.

Nu dacht ik dat een theorie eerst veroordeeld mocht worden als men verschijnselen waarnam die met haar in strijd waren. Wanneer nu op een bepaald oogenblik de aanhangers eener jeugdige theorie nog niet in staat zijn met haar alle verschijnselen afdoende te verklaren, beteekent dat dan dat die verschijnselen met de theorie in strijd zijn?

Is het historisch materialisme er mee vermoord wanneer men morgen aan de historisch-materialisten de toepassing hunner methode vraagt op een geschiedenis-episode, die zij nog niet volkomen doorgrond hebben?

Is dan iedere theorie van af den dag, dat zij het eerst verdedigd werd, altijd dadelijk in staat geweest alles te verklaren, wat tot haar gebied van onderzoek behoort?

Dr. Wolff weet wel beter, en ook de heer Bijl wel.

Christendom, Marxisme en Socialisme.

In de laatste alinea van uw „Antwoord” legt ge er nogmaals den nadruk op, dat volgens u Christendom en Marxisme elkaars „meest besliste contrasten” zijn. Dit verklaart nu wel waarom gij, als Christen met uwe opvattingen, niet tegelijk Marxist kunt zijn, maar het geeft niet aan waarom gij u stelt tegenover het socialisme, als maatschappelijk verschijnsel. Terecht wijst Wrede er u op dat Marxisme en Socialisme niet twee woorden zijn voor 't zelfde begrip.

De geloovige Christen is niet klaar wanneer hij alleen betoogd heeft dat zijn geloof zich niet overeenbrengen laat met de Marxistische doctrine. Hij heeft dan nog, zooals ik in mijn eerste schrijven aan u heb willen doen uitkomen, aan te toonen, dat het socialisme niet wenschelijk en niet mogelijk is. Met andere woorden: hij moet reden geven waarom hij zich verzet tegen het streven der arbeiders om de productiemiddelen te maken tot eigendom der gemeenschap, en de productie — nu zoo ontzaggelijk regeloos — stelselmatig te organiseren in 't belang van 't algemeen. Hij moet verklaren op welk punt de Christelijke ethiek met het ideaal eener socialistische samenleving in strijd is, en op welke gronden hij volhoudt dat eene socialistische samenleving onmogelijk is. En zoo meer.

* * *

Hierbij moet ik het nu laten. En dit zal tevens mijn laatste woord zijn in deze polemiek. Maar ik wil niet eindigen zonder u dank te zeggen voor uw uitvoerig en belangrijk „Antwoord” in het vorig nummer van dit blad.

J. W. A.

Militairisme.

Of een leger al dan niet een noodzakelijkheid is valt niet door ons te beslissen. We hebben er een en we betalen er voor 't zij door belastingplicht, 't zij met opoffering van een jaar dat productiever doorgebracht kon worden. Of we 't er mee eens zijn of niet, we staan voor 't recht van den sterkste, dat de zwakkeren exploiteert voor zijn belangen, en dit machtsmisbruik mooie namen geeft als vaderlands-liefde, oranjemin of 't versiert met mooie pluimen en schetterende muziek. Ben je een onderdaan van een staat die een leger als 't onze cultiveert dan wordt je niet gevraagd of je al dan niet voor oorlog of legerstelsel bent, je moet dienen. En als we de luxe van een leger betalen door hoge belastingen of door zelf mee te doen dan hebben we 't recht deze instelling (die alleen recht van bestaan heeft als ze van algemeen belang is) zoo in te richten als gezond verstand en menschenliefde voorschrijven, voorzover dit niet in strijd komt met het doel en de daaruit volgende constructie van het leger.

Het mag niet zijn een maatschappij met eigen rechtsbegrippen en eigen moraal.

In het leger mag niet macht die gegeven is om de organisatie te besturen en te behandelen, misbruikt worden voor andere doeleinden.

De soldaat is in het leger evenveel waard als de generaal, beiden moeten gehoorzamen aan de bedoeling die het leger in 't leven geroepen heeft.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 24 OCTOBER 1901.

Zij die dit uit het oog verliezen zijn de kanker voor een goed leger. Zij die deze beginselen consequent doorvoeren hebben in ons leger geen leven en worden beschouwd als rebellen.

De geest die den eerste bezielt en tegen den tweede optreedt is het militairisme.

Zij die hiervan de uitwerking gezien hebben, en 't leger willen hervormen tot eene organisatie met hetzelfde doel maar andere structuur, practisch gebouwd en door gezond verstand aaneengehouden zijn anti-militairisten.

S. v. HOOGSTRATEN.

Eene Be- Aan- en Opmerking naar aanleiding van het laatste Weekbladnummer.

De bemerking die ik gedaan heb, is dat ik in „Een Opmerking” (Zie vorig Weekblad bladz. 22.) niet gelet heb, op het feit dat Adr. Bijl slechts antwoordde op de vraag van J. W. A.: „Gun ons op die bezwaren een blik.” (Weekblad N°. 2 bladz. 12.). In dit geval had hij dus volkomen recht, Dr. Gustav Wolff, Dr. Reinke en Dr. Fleischman aan te halen. Eene aanmerking echter moet ik maken op H. S., schrijver van het overzicht der studentenpers. En wel daar waar hij begint op bladz. 25 met „Alsnu zijn wij genaderd” enz.

Alhoewel ik de streng christelijke richting verlaten heb, kan ik toch niet gedogen dat in het Weekblad op zoo'n manier wordt omgesprongen met iemand die niet anders deed dan opkomen voor zijne godsdienstige ideeën. Daarvoor ken ik den schrijver te goed om niet te weten dat wat hij schreef voortspoot uit diep godsdienstig gevoel en het komt eenvoudig niet te pas om in het Weekblad den lezers op zoo'n manier, diep gevoelde geloofsuitingen mee te deelen. Mijnheer H. S. mag diep overtuigd zijn dat de economische toestanden in staat zijn om ellende en zonde weg te nemen (wat hij schreef doet mij dan echter vreezen voor zijn economische toestanden), maar dan nog ontzeg ik hem het recht te spotten met een anders overtuiging. Temeer zeg ik dat, omdat ik heilig overtuigd ben dat H. S. (hoewel hij mij niet persoonlijk bekend is,) nog niet op zoo'n diepe studie kan bogen, dat hij met recht kan spotten over een godsdienstige uiting.

Eene opmerking die ik wilde maken is, of het in den aard van het overzicht der studentenpers ligt om van de Minerva een „Fliegende Blätter”, te maken?

Aan dit alles dien ik nog toe te voegen dat dit stukje en „Een Opmerking” (Zie vorig Weekblad) een persoonlijke uiting van mij is en dus met de redactie als zoodanig niet heeft te maken.

J. F. C. WREDE.

Verlangen.

... Hij had zoo juist de Mondschein-Sonate ten einde gespeeld. Zijn denken was meegegaan met de majestueus-kalme tonen, stille herauten van een schoonheid, die niet zoekt naar huldebetoon, maar daarheen schrijdt als eene jonge koningin, zacht sprekend met hare hofdames, rustig onder 't aangehaap van 't volk.

Hij hield van de classieken als een zoon van zijn moeder. Na 't rumoerigst bacchanaal zocht hij eerst slaap en dan den terugtocht naar 't echte, ware zieleleven, aan de hand van de langgestorven kunstenaars met hun proper denkwerk en hunne harmonische zielen. Maar als ze hem gevoerd hadden in 't heiligdom van hun kalmte en vrede, dan eerst voelde hij duidelijk, hoever zijn uiterlijk leven aflag van zijn eigenlijk, waarachtig zielsbestaan

Zoo ook nu. In de verstarrende kalmte van stil-zitten en niets doen, kwamen van alle kanten de gedachten onweerstaanbaar rijzen naar zijn denkend hoofd. En hij begon te peilen, diep in zijn ziel, naar dat gevoel van onvoldaanheid, dat hem altijd weer bekleemde, iederen dag, altijd door. Daar was 't ook weer, dat lang-gekende,

stil gekoesterde verlangen naar bevrediging van zijn ziel, een verlangen dat hem in de borst greep en hem beklemde tot snikkens toe. Waarom toch, o God! waarom wachtte hem iederen dag zijn werk en zijn zorg, zijn getob en zijn kleine genietingen van allen dag, en waarom kwam er niet één groote vreugde, die troost zou brengen aan zijn ziel?

En in eens ging er een schrijnend smeeken door zijn ziel, een smeeken om God, om God alleen, niet om 't godsdiensteren, niet om de hulp van loerende orthodoxen en moderne voort-willen-helpers, niet om de muffigheden van een kerk, die een Waarheid had moeten wezen en een leugen was geworden, maar om God, om God alleen.

Want als hij God liefhad, dan had hij immers lief het Eene, het Goede! Hij wilde God zoeken, den rust van den Onzondige

Want ze was altijd in en om hem, die zonde, nu eens diep ingevreten als een ziekte door z'n leden, dan weer buiten hem dolend, om zijn zielehuis, in donkeren nacht, kloppend aan de ramen onder schor treiterend gelach.

Zijn hart was altijd verdeeld tusschen God en de pretwereld, de lage, vulgaire lol-wereld. Hij hield van een lolletje, van drinken, dansen, fuiven, woestdoen. Hij hield er van met een willoozen lust, alleen 't was geen liefde. 't Was enkel een passie, die zich telkens overgaf, om ook telkens weer tot haar bezitter terug te keeren om te bedelen om zielebrood.

En toch meende hij 't zoo ernstig met 't leven, 't groote leven buiten hem en 't groot-kleine leven aan zijn eigen waarachtig ik, maar telkens als hij 't grijpen wou, vastleggen in de veilige schuilplaats van den ondergrond van zijn wezen, dan kwam de zelfzucht en lachte zijne idealen weg en dwong hem te grinniken om 't marionet gedans van zijn passie. En dit was wel zijn ellende, dat zijn zin voor betere werkelijkheid, z'n klaar verstaan der dingen bij 't licht van zijn omhoog-worstelende idealen, de lage wereld zag, zooals ze was in haar wanhopigen wansmaak, in haar schoonheidsbezoedeling.

God zoeken! maar waar, wat was zijn God

Was God de Schoonheid, was God Liefde?

Droomend staaften zijne oogen naar de muziek, de taal van den grooten meester, die zoo dikwijls tot zijn ziel had gesproken.

En ineens zag hij duidelijk voor zijn geest den grooten meester, gebogen over 't klavier, naast zich de vrouw zijner liefde, terwijl buiten de donkere nacht rondwaarde en de maan de aarde verlichtte met een mild, zilver licht, dáár had de meester God gevonden, dáár had zijn ziel de kracht gevonden om een werk te scheppen, waarvan de klanken de aarde waren ontstegen en door den maanverlichtten nacht waren opgerezen naar omhoog, naar de sterren, de symbolen der eeuwige sferen

En nu wist ook hij, wat hij zoeken moest, hoe 't altijd knagende verlangen zou bevredigd worden.

Want God was Schoonheid, God was Liefde.

En als in ademlooze zaligheid, fluisterde hij door de stilte van zijn kamer: Ik weet, zij zal komen, de onbekende, de vrouw, die mij zal liefhebben als 't licht harer oogen. En ik zal wachten op haar en mijn zielehuis zal ik rein houden door te zoeken de Schoonheid, die God is.

En dan zou hij misschien wel licht en vreugdevol opgaan tot een hooger, wijder leven, verlangenloos en onvervaard.

Sept. 1901.

J. L. JAEGER.

INGEZONDEN.

EEN RAAD.

Het is te betreuren, dat zooveel jongelieden nooit met hun opvoeders over het seksueele leven spreken. Een gevolg daarvan is, dat zoodra zij het ouderlijk huis hebben verlaten, zij er een groot genoegen in vinden, allerlei dwaze boekjes te koopen en te lezen, als bijvoorbeeld „De eerste huwelijksnacht,” enz.

Laten zij liever door het lezen van goede boeken over het seksueele leven, als: „Sexueele hygiëne” van dr. Ribbing

en de werkjes van dr. Anna Fischer-Dückelmann (die dat onderwerp weer van een anderen kant beziet, echter een weinig eenzijdig), hun opvoeding trachten te verbeteren, als gekschere over dingen, die zij feitelijk niet begrijpen.

B.

Cursus Ferri. *)

't Verslag van 't debat van prof. Ferri met den heer Meijer dat de vorige week wegens plaatsgebrek moest blijven liggen, geven we hier onder zeer bekort, omdat de heer Meijer zich bereid heeft verklaard zijn bezwaren uitvoeriger uit een te zetten en prof. Ferri hierop een antwoord heeft gestuurd.

De heer Meijer dan stelde tegenover 't transformisme de alleenheidsleer, de onveranderlijkheid en eeuwigheid der substans, voerde de wetten van Cuvier, Lavoisier en Von Mayer aan; de solidariteit erkende hij als menschenlijke bewustzijnsstoestand niet als wet van 't heelal. Hij achtte door prof. Ferri zelf de superioriteit van 't geestelijke boven 't stoffelijke erkend omdat deze ten slotte een overwegende invloed aan 't ras had toegekend. Wat betreft de gang der eigendomsontwikkeling de toenemende versnippering van den bijzonderen eigendom, door prof. Ferri aangetoond, zou eerder leiden tot nog sterker individualisatie dan tot socialisatie (in den landbouw wordt die als beter voor de productie erkend).

Prof. Ferri gaf wegens zeer beperkten tijd slechts een kort antwoord; hij vergeleek den debater met den Italiaanschen geneesheer die gedurende een pest-epidemie 't bestaan der pest als onmogelijk bewezen had (noch was 't een element, noch er door veroorzaakt) toch stierven de menschen er aan. De heer Meijer had slechts om zich heen te zien om 't transformisme te moeten erkennen. Hij verwierp volstrekt niet de wetten van Lavoisier en Von Mayer zooals hij trouwens al gezegd had. De solidariteit is de wet van den samenhang, bij de menschen bewust zich uitend als wederzijdschen steun en hulp.

Overigens stelde hij zijn methode van experimenteel onderzoek tegenover 't uitgaan van een min of meer aannemelijk dogma.

B.

*) Dit stukje werd te laat ingezonden, om nog bij de andere stukken over dit onderwerp een plaats te kunnen krijgen.

D. S. V. V.

En er werd aan gewerkt.

D. S. V. V. zette Zondag haar seizoen op waardige wijze voort door van Concordia te winnen met 3—0.

Om 2 uur stelden zich beide elftallen geheel compleet op.

In het begin was Concordia sterker, daar zooals altijd het geval is, D. S. V. V. eerst op streek moest komen.

De Concordiaansche aanvallen werden echter met niet veel moeite afgeslagen. Toen kwam D. S. V. V. los en Concordia's keeper had veel geluk door twee direct op elkaar volgende kogels er uit te houden.

Vijf minuten later scoorde D. S. V. V. door een mooi schot.

Met de rust had D. S. V. V. dus de leiding. De 2de helft begon weer in 't voordeel der tegenpartij. Enorm slecht schieten was alweer oorzaak, dat dit beleg geen resultaten opleverden. De D. S. V. V. verdediging werkte ook even niet slecht en toen de voorwaarts weer mee begonnen te doen was het met Concordia gedaan. Na een 25 minuten spelens leverden prachtig en vlug samenspel over den geheelen voorwaarts linie een keurig onhoudbaar doelpunt in. Met nog een kwartier te spelen en een leiding van 2—0 was het spel beslist. Concordia ontmoedigde meer en meer; des te beslister trad D. S. V. V. op. Mooie rushes, harde schoten wisselden elkaar steeds af. 't Prachtige keepen verhinderde echter meerdere goals totdat een minuut voor tijd, een onhoudbaar schot de stand op 3—0 bracht.

Beide verdedigingen waren uitmuntend. 't Verschil in tactiek der voorwaarts was daarentegen opvallend. Concordia's binnen-voorwaarts brachten de bal vrij verdienstelijk op, begingen dan echter de groote fout door vlak

bij de goal naar de buiten voorwaarts te centeren waardoor schieten onmogelijk was.

Bij D. S. V. V. echter brachten de wings de bal op zoodat de centers als ze goed inkwamen veel meer kans van doelpunten opleverden. Daarbij kwam dat onze voorwaarts oneindig veel beter schoten dan de Concordia dito.

Door deze overwinning wordt voldoende bewezen dat D. S. V. V. een vrij groote kans op het kampioenschap heeft. 't Zal dan gaan tusschen D. F. C. en ons.

D. F. C. sloeg Celeritas en Quick met 9-2 en 6-0. Heeft dus veel beter average dan wij. En waar de kans vrij groot is dat deze moet beslissen is het zaak om Zondag a. s. tegen Celeritas op zijn best te spelen, dus

doorwerken Heeren!

H. t. H.

Overzicht Studenten Weekbladen.

Minerva. Het is deze week mis, óf met de Minerva, óf met mij, óf met ons beiden, wat ook mogelijk is. Ik heb er van alle kanten tegen aan zitten kijken, maar ik kon maar geen houvast voor een verslag krijgen. Daar zetten ze me b. v. als hoofdartikel een verhaaltje van het groenen café-chantant in Leiden. Het onderwerp is zuiver plaatselijk en ik kan er dus niet over oordeelen, ik stel er heel weinig belang in en toch moet ik het als hoofdartikel vele ontboezemingen wijden. Geachte Minerva, ik vind dit doodeenvoudig geen optreden, gij streeft er naar een algemeen Studentenblad te zijn, het artikel „Recept” was zeer geschikt als hoofdartikel te dienen en zoo kondt gij dus aan uw eersten plicht voldoen, om die eereplaats tenminste in te ruimen voor een artikel van algemeene strekking.

Ja, wat moet ik van die acrobatische tooneelkunstvertooningen der Leidsche groenen zeggen? Dat ze een café-chantant in plaats van een comédie hebben gehouden en dat men veel rumoer heeft gemaakt? Kan het u schelen? mij niet. Wel eigenaardig is alleen, dat dáar de corpspraeses de herrie aanvuurt en dat hier de pres. van het eerste jaar juist als temperaar tracht op te treden.

Het eerste zal wel niet noodig geweest zijn, en het tweede had al bitter weinig succes.

De tweede plaats is ingeruimd aan M. v. H. den schrijver van „Vooruitgang” om den heer H. v. B. Jr. te beantwoorden. Deze laatste had hem in het vorige nummer eenige christelijke machtspreuken onder den neus gehouden omdat hij in M. v. H. een verheerlijker van den moord op Mac Kinley zag. M. v. H. is nu zoo wijs om die kerkelijke dogma's maar te laten rusten, want met iemand eens daarin vastgeroest, is niet meer te redeneeren. Maar wel deelt hij hem mede, dat het niet zoozeer Czolgos is, dien hij op 't oog had als wel „een zeer hoogstaand moordenaar” tegenover „een zeer lage menschheid of liever de lagere zijde van de menschheid: haar zucht tot het materielee.”

Zijn bedoeling was: op te komen tegen het ter dood brengen van een mensch, omdat geen mensch goed genoeg is om zoo'n oordeel uit te spreken en omdat de schuldige te hoog kan staan om zoo veroordeeld te worden”. Dat zoo schijnt op electrocutie te slaan.

Daarna geeft A. G. V. zijne reeds aangekondigde beschouwingen over „Theosofie”. Hij toont ons de mogelijkheid van hare opvattingen aan, zoodat we nu maar kalm moeten afwachten wanneer hij de waarschijnlijkheid zal behandelen, voor wij er toe over kunnen gaan de zekerheid te overdenken.

Daar ik tot mijn schande moet bekennen, niet met dit onderwerp op de hoogte te zijn, acht ik mij allermint bevoegd dit artikeltje te beoordeelen, zoodat ik 't bij deze kennisgeving moet laten.

Het is jammer dat 't volgende artikel „Recept” door Argus niet heelemaal achteraan staat, want dan zou ik nog kunnen meenen dat de Minerva-redactie in een vroolijke bui de stukken in omgekeerde volgorde geplaatst had. Maar helaas ook dat niet, daarna komen de „vlegels” nog aan 't woord. Het stukje krachtig en flink gesteld, richt zich tegen de getapte types, zoowel in de groote maatschappij als in de studenten dito. Het zijn niet de jaloersche afkammerijen van een, die uit de verte met afgunstige blikken de studentikoze gedragingen der getapte lieden aanziet, maar wel een ernstige waarschuwing aan de jongeren, de nieuwe leden van het corps, om steeds al wat zij doen, in al waarin zij de ouderen navolgen, te toetsen aan eigen geweten en inzichten.

Niet zich mee laten sleepen naar bordeelen, quasi uit nieuwsgierigheid, niet inboeten eigen persoonlijkheid ten koste van de zoozeer begeerde getaptheid. Want wel is het gemakkelijk mee te drijven in den breeden stroom die door 't studentenleven stroomt, licht is met een aardig gezegde een daad te verontschuldigen, die u binnenleidt bij de ridders der ronde tafel, maar noem u dan geen christen, neem mij niet kwalijk, zoo ik u veracht en „een dief, die steelt uit gebrek van hem en de zijnen of een moordenaar die handelt uit lage drift”, stelt boven hem, dien men noemt „goed student” en later „goed burger”.

Het laatste artikel is het „antwoord van de Vlegels” gericht tegen het bekende artikel van J. F. L. Ik zal het dezen laatste dan ook maar overlaten, er tegen in te gaan, en de verstandige politiek voeren, ver van dit wespennest af te blijven.

De nieuwe Delftsche redactie: v. d. Hoeven, Kakebeeke en Hoffman geven in dit nummer nog een klein overzichtje, dat, in aanmerking genomen de korte beschikbare tijd wel wat belangrijkers, als eenige aardigheden aan het adres der knorren, bijvoorbeeld een uiteenzetting van het standpunt, dat zij inneemt en hoe zij haar taak wil opvatten?

Vox Studiosorum. Aan het hoofd prijkt de installatierede van den Utrechtschen Senaatspraeses. Deze heeft de wel wat eigenaardige methode gevolgd, om door zijn rede wat koninginne — en vaderlandsliefde heen te werken; maar och, het zijn heel geschikte onderwerpen om als verlengstuk te dienen. Ook geven zij gelegenheid tot prachtige tirades, tot geestdriftig omhoog laten gaan van de stem, etc. etc. Ook staat het zeer gekleed. Evenals de Minerva acht de Vox het haar plicht eenige kolommen af te staan voor een beschrijving van het groenentoneel. Dat schijnt een zeer geschikt onderwerp te zijn tot bladvulling. En geen klein beetje uitvoerig ook! En waardeerend, nee maar! Men schijnt er daar een zeer bijzonder soort groenen op na te houden!

Senaatsnacht is een artikeltje door Nov. Erg duister, onbegrijpelijk en vaag. Vooral zeer merkwaardig is het visioen dat beschreven wordt. Meneer verbeeldt zich als zwabberende eerstejaars in een socialistische staat te zijn.

Wel moet je voor zoo iets verbeelding hebben!

Maar veel gevoel voor gepastheid niet. Senaatsnacht, het idee van ook eens wat te willen schrijven en socialisme, zijn drie dingen, die niet bij elkaar hooren.

Verder het vervolg op een lezing van Prof. Ferri en ten slotte „Fidelio” als verslag van een uitvoering van de Ned. opera.

Het is me het nummertje wel!

Onder het fijngedrukte gedeelte vind ik geen verslag uit Delft. Rust de Delftsche redactie op haar lauweren?

H. S.

Berichten en mededeelingen.

De Commissie tot Redactie van den Delftschen Studenten-Almanak verzoekt den Secretarissen der verschillende Vereenigen hunne jaarverslagen voor 1 November in te zenden.

Inzending voor **Mengelwerk** en **Varia** vóór 15 November.

Verder verzoekt de Commissie den Corpsleden, hunne woonplaats en vacanteadres te willen invullen op de lijst, die hiertoe bij den heer WALTMAN is gedeponneerd.

Vereenigen of clubs kunnen alleen dan opgenomen worden, wanneer de naam van een der leden aan de Commissie bekend wordt gemaakt.

TH. ROSSKOPF,
Secretaris.

Oude Delft 128A.

ADVERTENTIEN.

In een gesloten huis gelegenheid aangeboden tot het gebruiken van een eenvoudig maar degelijk MIDDAGMAAL.

Adres Bureau van dit Blad.

AAN DE H.H. 1e JAARS.
De Commissie van Studiebelangen, vergaderd den 18en October 1901;

vernomen hebbende, dat er onder de ingeschrevenen van het 1e jaar, sommige personen zich op Colleges schuldig maken aan onbetamelijk gedrag;

spreekt hierover ten zeerste hare afkeuring uit en verwacht, dat zulks niet meer zal voorkomen.

Namens 't Bestuur, De Secretaris,
H. J. VAN GEUNS.

Eenige Utrechtsche studenten hebben tot de Redactie van het Studenten-Weekblad een schrijven gericht, waarmede zij beoogen, de Delftsche studenten op te wekken tot ondersteuning der arbeiders, die bij een doorzetten van den boycot tegen Engeland, broodeloos zullen worden.

LAGA.

Bestuursverkiezing.

Gekozen: J. CANTER CREMERS, President.
J. VERSLUYS, Secretaris.
G. A. ABENDANON, Thesaurier.
F. A. BODENHEIM,
L. MANGELAAR MEERTENS, } Commissarissen.

APOLLO.

Bestuursverkiezing.

Gekozen: J. T. C. ETTY, President.
H. LEBRET,
W. REUHL,
C. VAN DER HOEVEN,
W. K. M. DE KAT, (Dir.) } Commissarissen.

VRIJE STUDIE.

Bestuursverkiezing.

Gekozen: C. E. VAN DER STOK, President.
A. PLATE,
W. REUHL,
A. R. HULSHOF,
JAC. KAKEBEEKE, } Commissarissen.

D. S. V. V.

Bestuursverkiezing.

Gekozen: B. PRAGER, President.
R. VOS, Secretaris.
K. M. A. ENTHOVEN, Penningmeester.
H. W. TER HORST,
B. CANTERS, } Commissarissen.

D. S. A. Ph. V.

Bestuursverkiezing.

Gekozen: H. MEELHUYZEN, President.
T. J. J. KREUNEN,
F. C. KIST JR.,
H. MOMMA, } Commissarissen.

SNJEUNTOJOUNSELSKIP „FRISIA”.

Gearkomste oan hûs fen de greate Gjerriët.
Ljoaweheokesingel.
Soân.

Correspondentie.

De polemiek „Bijl” is zoo geregeld, dat de volgende week opgenomen worden: „Geloof en Socialisme” door L. D. en „Godsdienst en Wetenschap” door R., waarna aan den heer BIJL gelegenheid zal worden gegeven tot beantwoording.

G. D. J. Uw stuk wordt in het volgend nummer opgenomen.

Tegen 1 November a. s. bestaat in een gesloten huis gelegenheid voor 6 à 8 Heeren op billijke conditiën degelijk te dineeren.

Adres E. A. EMOND Groote Markt 18.

Wegens ziekte terstond te huur aangeboden:
gemeubileerde Zit- en Slaapkamer,
 met of zonder pension. [1090
 Franco brieven onder No. 2239 s.w., Bureau v. d. Blad.

Er bestaat gelegenheid voor 10 à 12
 personen om te **DINEEREN** aan een
 besloten Tafel.
 Aanbevelend,
E. J. RENCKENS,
 Hypolitusbuurt 22.

Te koop aangeboden:
EEN OPEN HAARD,
 tegen den prijs van f10.—.
 Adres Bureau van dit Blad.

G. W. TEN DAM,
 HUGO DE GROOTSTRAAT 119,
 stelt zich beschikbaar als **REPETITOR** in
 Toegepaste en Theoretische Mechanica.

Lezingen Prof. FERRI.

De verslagen van deze lezingen in het S. W.
 zullen, in den loop der volgende week, in boek-
 formaat verschijnen. Prijs f0,25
 Met het oog op het bepalen van den oplaag
 worden bestellingen gaarne spoedig ingewacht
 bij den Boekhandelaar **J. W. W. W. W. W. W.** Jr.,
 Binnenwatersloot 33.

REPETITIE-CURSUSSEN.

Toegepaste Mechanica,
 Droge en natte Waterbouwkunde,
 Differentiaal (B₁) en Integraalrekening
 te DEN HAAG en DELFT.

— Aanvang tweede helft van November. —

Opgave van deelname voor 10 November
 schriftelijk of mondeling (Maandags, Dinsdags
 en Vrijdags, 's avonds van 8—10 uur), bij
J. R. VAN MUSSCHENBROEK, C.-I.,
 Oostsingel 70, (bij de Haagpoort), DELFT.

Bloemenmagazijn
S. BRUIGOM.

HOUTTUINEN. Telefoon No. 6.

Reuzenbloemige Chrysanthemums
 in de grootste verscheidenheid.

ONTVANGEN de nieuwste modellen in
 gepatenteerde Bloemenmanden, enz.
SPECIALITEIT IN FIJNE ZAALVERSIERING.
 Bouquetten, Kranzen enz.
Ingericht voor verzending.

PIANO'S IN HUUR.

PIANO'S IN HUUR ad f 5 per maand
PIANO'S IN HUUR inbegrepen het
PIANO'S IN HUUR Stemmen
PIANO'S IN HUUR bij **F. J. RAAR,**
PIANO'S IN HUUR NIEUWSTRAAT 6-8, DELFT.

LINNEN BANDEN

voor den 3^{den} Jaargang van dit blad zijn à f0,65
 verkrijgbaar. Spoedige bestelling zeer gewenscht.
 De Uitgever **J. W. W. W. W.** Jr.

Prima Speculaas,

55 cents de 5 ons.

FIRMA OVERVOORDE.

Oude Delft 80. Telefoonnummer 54.

PIANO'S.
HUUR-PIANO'S,
 en door huur in **eigendom** te bekomen.
Algemeene Muziekhandel
HEES & Co., Markt 25, Delft.
 Filialen: DEN HAAG en MAASSLUIS.

Oranje Limonade.

van het Delftsche Scheikundig Laboratorium is steeds
 voorhanden bij

J. J. G. BOERE,

Telefoonnummer 188. Hypolitusbuurt 2.

P. C. B. TEN BOSCH,
MAGAZIJN VAN PIANO'S EN ORGELS.

Oude Delft 17, (Rotterdamse Poort), Delft.
 Speciaal adres voor het **HUREN VAN PIANO'S.**
 Billijke conditiën; geregelde maandelijksche stemming.

Zooeven verschenen, alom verkrijgbaar:
LEVENSLÖL.
 Roman van **L. H. A. DRABBE.** 327 pag. groot 8°.
 Prijs f 2,90. In prachtband f 3,50.
 Uitgaaf van **D. BUYS Dz., AMSTERDAM.**

De Natuurwollen ONDERGOEDEREN,
 VAN
JANSSEN & TILANUS,
 VRIEZENVEEN.
 zijn te DELFT verkrijgbaar bij
W. VAN DER STAAIJ,
JACOB GERRITSTRAAT 15.
 Geïllustreerde Prijscurant op aanvraag verkrijgbaar.

A. J. PRINS,
 Choorstraat 42, Delft.
GOEDKOOPSTE PAPIERHANDEL.

Cahiers met blauwe omslag	40 bldz., p. dozijn	f 0,35
Cahiers	" " 40 " "	" 0,45
Cahiers	" " 76 " "	" 0,80
Cahiers met zwarte	" " 80 " "	" 1,—

Dictaat-Cahiers met zwart leeren omslag,
 164 bladz. f 0,18

Dictaat-Cahiers met geel omslag,
 80 bladz., 10 cents, per dozijn. " 1,10

Dictaat-Cahiers, geel omslag, 40 bladz.,
6 cents, per dozijn f 0,65